

**„MIT AD, MIT MOND NEKÜNK A ZENE?...”, AVAGY A VIRTUÓZOK
NEGYEDIK ÉVADJA
ELMÉLETI MEGKÖZELÍTÉS
BESZÉLGETÉS PELLER MARIANNAL, A VIRTUÓZOK LICENSZ-
TULAJDONOSÁVAL ÉS PRODUCERÉVEL
TAPASZTALATAIM, VÉGSŐ KONKLÚZIÓ**

2018. június 8-án, pénteken ért véget a Virtuózok televíziós műsor negyedik évada. A Kicsik korosztályában Balázs-Piri Soma (zongora), a Tiniknél Beke Márk (harsona), a Nagyok korcsoportjában pedig Ninh Duc Hoang Long (operaénekes) lett a győztes. A Fináléban a Virtuózok virtuózát, Beke Márkot ünnepelhetjük a közönség szavazata alapján.

A Virtuózok televíziós műsor sikerének titkát bizonyára sokan, sokféleképpen elemzik, hiszen az immár negyedik éve népszerű seregszemlét megálmodói és megvalósítói természetesen ezen eredmények felhasználásával, kiértékelésével kívánják egyre ismertebbé tenni. Ismertebbé, ez a kulcsszó – mely a siker kulcsszava is egyúttal –, ugyanis a műsor készítői, közreműködői ezt az egyetlen és alapvető, nem kis célt tartják évek óta szemük előtt. A közelmúltban, környezetemben egyre gyakrabban fogalmazódik meg a kérdés – pontosan a Virtuózok péntek esténkénti közvetítése és élménye után –, hogy vajon „mit ad, mit mond nekünk a zene?...” Úgy gondolom, hogy az ismertség növekedésének nyitját ebben, a többször egymásután magunknak is feltett kérdés megválaszolásában kell keresnünk.

A siker- és az ismertség mindig is párban járó, kellemes jelenségét sokféle módon, formában, akár még mutatókban is mérhetjük. De ezek mindegyike következmény, okozat, és nem az ok az ok-okozati láncban. A zeneiskolák, zenetanárok számszerűleg pontosan megmondható, hogy évenként mennyivel növekszik a zenét tanulni akarók jelentkezése. A közönségkutató, közvéleményt kutató szakemberek a nézettségi mutatók folyamatos emelkedését prezentálják, amelyek bizonyára megnyugtató a televíziósokat, a TV nézőket, és a szponzorokat, hogy jó úton haladnak, mert ezzel biztosítva van; jövőre is lesz Virtuózok. De a „mit is *ad*, mit is *mond* nekünk a zene?” – kérdésre adott választ, változatlanul kíváncsiskodva várjuk, a siker, az ismertség titkának megfejtéséhez. Azt szokták mondani, hogy a jó kérdés felvetésében, benne van a helyes válasz is. Az összevont kérdésben az „ad” és a „mond” szavakra fókuszáljunk legelőször!

I.

TAPASZTALATAIM, VÉGSŐ KONKLÚZIÓ

Ismert és meghatározó a kultúrtörténész szakemberek és kommunikációfejlődést kutatók körében, hogy a könyv a betűkultúrának, a rádió a hangkultúrának, a televízió (film) pedig a vizuális kultúrának a médiumai, mint egy-egy sajátos kultúrtörténeti korszaknak megkülönböztetésére és kiteljesedésére szolgáló eszközök „vonultak” be az emberiség életébe. Ami annyit jelent egyúttal, hogy mindegyiknek megvan – és egyik sem több, avagy kevesebb a másinál – a maga helye, szerepe életünkben. Az már más kérdés, hogy a televíziózás, az internet irányába miért tolódik el egészségtelenül az arány, bár néhány gondolat erejéig erre is próbálunk magyarázatot adni.

De hát térjünk vissza a Virtuózok televíziós műsor zenéjét hallgató „zenenéző”, avagy éppen zeneértő közönségéhez, hogy választ kapjunk arra; miért is választják péntek esténként oly sokan és egyre többen ezt a közösségi élményt. Itt a közösségi szón is kitüntetett hangsúly van, hiszen korunk a nemes közösségi élményt csak ritkán adja meg számunkra, – megtalálásuk tudatos keresés nyomán lehetséges, és akkor is sok esetben nem mindig elsőprő, nem „katartikus” – a minőségi színvonal nem megfelelő volta miatt. A péntek esti Virtuózoktól mindkettőt megkapjuk; a közösségit és a magas minőséget is. E kettő mentén járhatjuk végig sikerének titkát, és kaphatunk akár még

tudományos magyarázatot is a zeneművészet befogadói oldaláról, a zene komplex hatásmechanizmusáról.

Fentebb írom, hogy a Virtuózok televíziós műsor zenéjét hallgató „néző”, és értő közönsége közösséggé összekovácsolódik. Igen, mert a tv előtt ülők mindegyike ekkor és ilyenkor találja meg a számára megfelelő „minőségi” színvonalat, tartalmat és formát. Függetlenül attól, honnan érkezett a képernyő elé. Bár a műsor közönsége minden tekintetben heterogén összetételű, tagjai akár jó és értékes, avagy éppen kevésbé klasszikus zenét szeretők, vagy akár zeneértők, esetleg még hangszerezen játszó zenészek is, de mindegyikük „zenenéző”!

A „zenenéző” ilyen kontextusban nem képzavar. Bizonyításként lássuk a zenetudomány ide vonatkozó egy szeletét a zenei közösség kialakulásában.

Aaron Copland (1900 -1990) „A zenehallgatásról”¹ címmel írt munkájában így ír; „Zenét mindannyian egyéni képességeinkhez mérten hallgatunk.” Ez bizony valóban igaz, de egyáltalán még nem teszi lehetővé az egyes zenehallgató csoportok „felállítását”, mégis ez ad kiindulási alapot elméletének kidolgozásához. Elsőként azonban ezzel, a zenehallgatási folyamatot képes diagnosztizálni, majd azt már alkotóelemeire bontani. Három különálló hipotetikus szintet vezet be, – azaz „mindannyian három különálló szinten hallgatunk zenét” írja – az érzéki szintet, az expresszív szintet, és a tisztán zenei szintet. Ezután már definiálja az egyes szinteket. Az érzéki szint, amikor gondolkodás nélkül „a zenét a hangzás tiszta élvezetéért hallgatjuk”, és ekkor csak azt tudjuk, hogy lelkiállapotunkra igen jótékonyan hat a zene. E lelkiállapot elérése érdekében már tudatosan hallgatunk zenét, ennek az igénynek az eléréséért fordulunk a zene hallgatásához. (De, hogy minél többen tudatosan tegyék ezt, ahhoz természetesen kezdeti, külső segítség, külső indíttatás, mint például egy ilyen jellegű televíziós műsor kell elsőként.) „Belépnek egy eszményi világba, ahol nem kell gondolniuk a mindennapi élet realitásaira.” – írja Copland, de még e gondolkodás nélküli szinten is felhívja a figyelmet; „Az olvasó így beláthatja, hogy a tudatosabb hozzáállás (ez a zenehallgató, a „zenenéző” számára a nagyobb élvezetet okozó zenének a megkeresését jelenti,

---

¹Aaron Copland: A zenehallgatásról (1939). In.: A zenei hallás, Szöveggyűjtemény, Szerkesztette: Fülöp József, Károli Gáspár Református Egyetem, L' Harmattan Kiadó, Budapest, 2014, 65-69. old.

s ez még a zeneértőkre is igaz, amely egyúttal bizonyítja azt is, hogy a szintek nem csoportképzők – E-B K) még ezen az elsődleges szinten is hasznos.”

A második szintet expresszívnek nevezte el, holott tudja, maguk a zeneszerzők is elzárkóznak „a zene expresszív oldalának bármilyen megvitatásától”. Sokan közülük magának a „mi is egy zenemű jelentése” kérdésnek a felvetését is elutasítják. Pedig – szerinte – nem szabad elvitatni, hogy a zenének van jelentése, bír valamilyen jelentéssel a hangok mögött, azaz kifejező, kifejezőerővel bír. Még akkor is, ahogy írja: ha feltesszük a kérdést; „Ki tudod fejteni részletesen, mi ez a jelentés? Erre azt válaszolnám > nem <. Hát, ez okozza a nehézséget.” A továbbiakban Copland is eljut a zenei szimbolikához, amikor boncolgatja az egész kérdéskört; „...meddig mehet el az intelligens zenekedvelő, amikor valamely zeneműnek határozott jelentést tulajdonít? Azt mondanám, legfeljebb egy általános fogalomig. A zene különböző pillanatokban nyugalmat vagy elragadtatást, keserűséget vagy diadalt, őrzítő haragot vagy jóleső örömet fejez ki. Kifejezi a hangulatok mindegyikét...”.

A zenészek erre mondják, hogy ez „kizárólag tisztán zenei jelentés”, amely alatt azt értik, hogy verbálisan, írásban nem lehet kifejezni a zenei jelentést. Pedig látható, hogy lehet verbálisan, és írásban is körbejárni azzal, ha a zenehallgatás után „felvilágosítást” kapok, avagy annak során szerzett asszociációimat önállóan tudatosítani tudom magamnak, magamban, illetve minderre képes vagyok. Azaz érzékeny vagyok-e, és felismerem-e, avagy felismertetik-e velem a hangulatokat, amelyeket a zeneszerző a művein keresztül szándékozik felém közvetíteni? Ez bizony egy kevert arányú érzelmi és értelmi szint már, ez sem szociológiai csoportképző, mert még az egyéni igény és megelégedettség a zenemű irányában jelentősen befolyásoló/szétválasztó tényező.

„A harmadik szint, amelyen a zene létezik, az tisztán zenei szint.” Ennek a megállapításnak az igazságtartalmát, szakmaiságát sem a szakember, sem a laikus nem vonja kétségbe. Könnyen mondhatnánk, hogy az a zenehallgató, aki az első két szintet is „teljesíti”, és még „annál is több” az a harmadik szintű zenehallgató. Vajon mi lehet az „annál is több” mögött? (Itt sem fedezhetünk fel majd valamiféle szociológiai csoportképzőt, hiszen eddigiekben is látható volt, hogy minden társadalmi csoportban mind a három szint, együtt és akár egy időben is megtalálható. Bár jóllehet, hogy az is fennáll, hogy egy-egy szint, típus erősebben dominálhat egy-egy társadalmi csoporton belül, de szintén nem a csoport képzője.)

A harmadik szinten már azonban az úgynevezett „tudatos zenei műveltséggel” kell rendelkezniük, amely egyáltalán nem jelenti azt, hogy egyúttal már gyakorló zenészeknek is kell lenniük. Mert az „expresszív hangulaton túl ugyanis a zene magukban a hangokban és azok kezelésében is létezik. A legtöbb zenehallgató nincsen kellőképpen tudatában ennek a szintnek.” Mégis Copland bízik abban, hogy „e könyv (kommunikáció - E-B K) dolga nagy részben az lesz, hogy jobban megismertesse őket a zenével ezen a szinten”, azaz, tehát ez még mindig nem a zeneértő, a hivatásos zenész, a zeneművész szintje. Azt kell megértetni azokkal az emberekkel, akik erre a szintre fel akarnak emelkedni, hogy „mi történik akkor, ha a hangokról van szó”. Felvezetésként azt írja; „... mindenekelőtt ahhoz, hogy a zeneszerző gondolatmenetét követni tudja, tudnia kell valamit a zenei forma alapelveiről. Ezeket az alkotóelemeket hallgatni nem jelent mást, mint tisztán zenei szinten hallgatni a zenét.” És ez viszont nem jelent mást, mint, hogy „tudatosabb módon kell hallgatnia a dallamokat, a ritmusokat, a harmóniákat, a hangszíneket”. Itt a tudatosabb szón van a hangsúly, hiszen ezek felismeréséhez még mindig nincs szükség zenei szakismeretre.

II.

BESZÉLGETÉS PELLER MARIANNAL, A VIRTUÓZOK LICENSZ-TULAJDONOSÁVAL ÉS PRODUCERÉVEL

Jelen sorok íróját a kezdetektől fogva foglalkoztatja a fentiekől túlmenően is a Virtuózok televíziós műsor mindent átütő hatása. Ráadásul megadatott számára az „oknyomozói – művészeti újságírói munka gyakorlása”, amikor több interjút is készíthetett az első Virtuózok verseny legfiatalabb korosztályában győztes Boros Misivel, pódium életéről. Idén lehetőséget kapott Peller Marianntól is, a műsor kitalálójától egy beszélgetésre, valamint egy előadáson való stúdióbeli jelenlétre.

Peller Mariann

- Negyedik éve, hogy a Virtuózok televíziós komolyzenei tehetségkutató verseny keretében kiváló fiatalokat ismerhet meg a közönség. Ön, a műsor kigondolója, hogyan látja mindezt, mi a titka az évről – évre növekvő ismertségnek és népszerűségnek?
- Legelején említeném, hogy nagyon kiemelkedőnek tartom a magyar zeneoktatást, és zenetanáraink áldozatos munkáját, mert az, hogy a műsor el tudott indulni, s hazánkban ilyen sikereket tudtunk elérni, ez elsősorban ennek köszönhető, s már a nemzetközi értékesítésünket is megalapozta. Köszönöm a zenetanároknak azt a fantasztikus kitartást, ahogy felkészítik a gyerekeket a műsorra, s aztán később a koncertjeinkre is. Azt gondolom, hogy a Kodály-módszer, illetve a Kokas-módszer (melyet már Japánban is ismernek, használnak), valamint a nagy magyar zeneszerzőink mindenféleképpen megfelelő motivációt adnak minderre. A középfokú zeneoktatásra – amely Magyarországon kívül csak 2-3 országban létezik – szintén büszkék lehetünk. Csodálatos, hogy ennyi támogatónk van; az alapítványunkat Miklósa Erika, Batta András, Maestro Plácido Domingo menedzsere Nicholas Marco, Szőke Tibor, Molnár Levente, Bogányi Gergely, és sokan mások, művészek és művészetet kedvelők is folyamatosan segítik. A jelentkezőink száma minden évben körülbelül 2000 főre tehető, most már szép számmal érkeznek határon túlról is.
- Miként született meg az ötlet?

– Az alapötlet jó pár évvel ezelőtt, még 2011-2012 körül fogalmazódott meg bennem, amelyet nem sokkal később, 2013-ban sikeresen levédettem. Hogy honnan jött? Nagyon szeretem a klasszikus zenét. Egész mást tanultam, kezdetben teljesen mással foglalkoztam, de a komolyzene mindig nagy szerelmem volt. Amikor, egyik alkalommal azt a felkérést kaptam; hogy elvállalnám-e egy adott zenekarnak a marketingkoordinálását, koncertjeinek szervezését, igent mondtam. Ezek után egyre több zenekar keresett meg hasonló kéréssel, így egyre több turnét tudhattunk magunkénak Magyarországon és Európában. Kellemesen emlékszem vissza a kezdetek kezdetére; a MÁV Zenekarra, Lendvai Gyuriékra, mennyi sok, közös szép élményben volt részünk, együtt dolgoztunk Ennio Morricone-val, Richard Claydermannel. A koncert alatt/közben az ember általában a backstage-ben (színpalak mögött) van. Kitaláltam egy módszert; nemcsak onnan figyelem a zenei előadást, a zenei élményt, hanem – próbateszt jelleggel – beültetek egy-két ismerőst a nézőközönségbe, hogy ők véleményezzék a koncertjeinket. Mondhatnám úgy is, mint ahogy a gasztronómia területén, az éttermek vonatkozásában, – hasonlóképp a zene világában, a műsorkészítésnél is – építő jellegű a kritikusi értékelés. Vagyis, a „felkészülés” ideje alatt, a barátaim azt mondták el, amit igazából gondolnak, s nemcsak azt, hogy „köszönöm a meghívást, olyan fantasztikus volt”. Összességében azt a reflexiót kaptam tőlük; „minden – mind a zenészek, mind a közönség – picit fiatalosabb lehetne”. Azóta sem felejttem el, pont Franciaországban, Lyonban már magam is beültem a közönség soraiba, s azt állapítottam meg, hogy valóban az előadók idősebbek, a közönség meg ősz hajú. Elgondolkodtam; hogyan lehetne olyan frissítést hozni a komolyzenébe, amivel megint picit trendivé lehetne tenni. Abban az időben, külföldön, 2012-ben hihetetlenül „dübörögtek” a tehetségkutató műsorok. Ezek érdekesek voltak, de nyilván én nem láttam bele a belső folyamatokba. Ami biztosan új, hogy a mi tehetségkutatónkban nagyon fontosnak tartjuk az utókövetést; hogy akiket felfedeztünk, azokat ne engedjük szélnek, hanem próbáljunk meg – akikkel lehet, s erre hajlandóak, illetve a zenei és az iskolai tanulmányaikban változatlanul szorgalmasak –, azokkal továbbra is foglalkozni. Az első évadban, az első széria Fináléja napján, 2014. december 19-én hoztuk létre alapítványunkat, a Kis Virtuózok Alapítványt. Az úgynevezett „baráti kritikuskok” folyamatos segítése, munkája mai napig jelen van életünkben. Mint említettem, törekvésünk a fiatalítás, trendesítés volt. Azt gondolom, hogy célunkat elértük.

– Hallhatnánk néhány szót a külföldi értékesítésről, terjeszkedésről?

– Nagyon jól sikerült az első hazai műsor. Természetesen a formátumot már úgy védettük le, hogy lajstromszámba is vettük. Ez azt jelenti gyakorlatban, hogy a formátum ilyenkor kap egy lajstromszámot, s hat hónapja van másoknak megtámadnia ezt az ötletet. Vagyis, a kezdeményezés, ötlet, javaslat formátuma nyilvánosságra kerül, meg lehet nézni, le lehet tölteni, és meg lehet támadni, ha valakinek már ez valamikor eszébe jutott. Ha a lajstrom alatt nem szólal fel senki sem ellene, avagy nem bizonyítja be már eleve, hogy ezt már ő korábban levédte, akkor jegyzik be a formátumot, a védjegyet, a szellemi jogokat. Innentől kezdhettük el a nemzetközi bejegyzést is, ami egy nagyon hosszú folyamat. Vannak olyan országok, ahonnan még most is kapunk, árujegyzék szűkítésre kitélt; hogy akkor ne legyen teljes mértékben, és mindenhol a miénk jegyzék Virtuózok, azaz Virtuósos néven, hanem inkább mondjuk csak a digitális felületekre, a TV műsorra, a reklámmal kapcsolatos dolgokra levédetve.

A Virtuózok 2014. évi győztesei: Boros Misi, Gyöngyösi Ivett és Lugosi Ali
[Hárman is megnyerték a Virtuózok komolyzenei tehetségkutatót](#) (Life)

- Akkor nagyon sokan dolgozhattak ezen...
- Az első évben mindent magunk, szűk körben csináltunk. Az egész talán azért tudott ilyen lenni, mert nem nagyon szólt bele senki. Saját finanszírozásból

született, kaptunk egy televíziós felületet. Azt mondták, persze próbálkozzunk, klasszikus zene, úgy sem fogja senki sem nézni, legyen a rizikó a titek. A szabadságot megkaptuk, saját belső csapatunk volt. Akiket meg kell említenem, az az Artisan Marketing és a Konstruktor cég; az elején dinamizmusukkal, modernségükkel segítettek bennünket. De, hogy neveket is mondjak; Kertész Mihály és Kálvin Péter fogták össze a kommunikációs-, látvány részt. Koós Gyurival, Szarvas Szilvivel és Illés Gabival raktuk össze magát a formátumkézikönyvet. Vadász Dániel pedig a zenei részeket fűzte össze, közösen a zenei igazgatókkal.

Hogy egy ilyen műsor összeálljon, azon ma már háromszáz ember dolgozik. Ez egy nagyon komoly, komplett team-munka. Závodszy Zoltántól kezdve, – nagyon sokan dolgoztunk rajta. Sokszor reggel hatkor mentünk be a stúdióba, és hajnali kettőig meg sem álltunk. Szerencsénkre, ezt a zsűri nagyon sportosan viselte.

– A nemzetközi médiapiacot tekintve hol helyezkedik el a Virtuózok? Milyen hasonló műsorok szerepelnek a televíziós műsorkínálatban világszerte?

– Nem egy piackutatást végeztünk, ezek egyértelműen kimutatták, hogy az embereknek igényük van az ilyen újdonságokra. A Virtuózok mellett három hasonló televíziós zenei műsor létezik; kettő Európában, és egy Amerikában. Londonban a BBC sugározza a Musician c. műsort, amely nem más, mint egy normál klasszikus zenei verseny utolsó részének televíziós közvetítése. Nincs benne show műsor, nem mutat mögöttes tartalmakat, a zsűri inkább a háttérben van. Tehát a néző nem egy televíziós műsorformátumon keresztül fogadja be a zenei élményt. Ugyanilyen fut Amerikában; a „From the top” címen, ez is zenei verseny utáni finálé, melyet az ottani közmédia közönsége követhet nyomon. Egyik sem tehetségkutató. A harmadik – amit mindenki ismer Eurovision néven, – melynek keretében két évente komolyzenei verseny is látható. Ezek egyike sem olyan, ami itthon, hazánkban született. Nálunk az újdonság, hogy egy zenei versenyből készítettünk egy komplett, teljes értékű televíziós műsorformátumot. Magyarországon, ebben a kicsi országban az első évadot 1,2 millióan nézték. 2016-ban – mikor kint jártunk Jakab Rolival az Eurovízió –, ott 1,1 millió volt a nézettség nyolc ország viszonylatában. Úgy gondolom, ezzel igazán mérhető a komoly különbség.

– Milyen „eszközök” alkalmazásában látja a siker titkát?

– Azzal, hogy mi a klasszikus zenét mertük és tudtuk kis kanállal adagolni, annak az lett az eredménye, hogy a közönség a komolyzenéből évről évre egyre és egyre többet kért. Meg lehet nézni a 2014-es Facebook bejegyzéseket; a „Ne beszéljenek már bele! – Legyen több zene, tartalom!” – stb. hozzászólások mind ezt tükrözik. Sajnos nem tudjuk megmutatni 30 gyerek egész castingját, mert az tényleg nagyon hosszú, minimum öt órás lenne, így senki nem nézné a műsort. (Pedig önmagában érdekes és hasznos is lehetne sokak számára.) Emellett természetesen tisztában voltunk azzal is, hogy e műfaj erősen eltér attól a két-három órás klasszikus zongoraverseny koncerttől, mely koncentráltan egy bizonyos kört szólít meg. Ezért kell a castingot egy kicsit felgyorsítanunk, meggyorsítanunk, néhol csak picit részleteket mutatnunk. Mint ahogyan az a világban történik, mi is rövid üzeneteket adunk. Ennek hatása, hogy a műsor harmadik évadára, – s erre nagyon büszke vagyok – már lehetett Richard Strausst játszani, Sosztakovicst hegedülni. Az elején vendégszereplőként olyan együttesek léptek fel, mint a 2Cellos, a The Piano Guys, tehát az úgynevezett crossover aránya több volt, mint a harmadik évadban. A fejlődés kézzelfoghatóan kitapintható. Stratégiaileg a többi országban is így próbálunk indulni; fiatalosan, lendületesen, rövid, népszerű művekkel. Olyanokkal, amelyekre felkapja a fejét a néző, a hallgató, akinél be van kapcsolva a televízió. Több mint elgondolkoztató, ha megfigyeljük, úton – útfélen, – a mobiltelefon csengőhangjától kezdve a rengeteg filmzenén át – olyan dallamokkal találkozunk, amelyeknek alapja a klasszikus zene. Összefoglalva célul azt tűztük ki, hogy először keveset mutatunk, de élvezhető. Az első évadban a castingadások, a darabok 2-3 percesek, a Fináléban a művek már 7-8 percesek voltak. Viszont szintén a Fináléban Gyöngyösi Ivett a klasszikus mű mellett játszott egy betétet a Harry Potterből is, Boros Misi pedig egy karácsonyi dalt. Ez az egész nem más, mint egy misszió; hogy minél közelebb vigyük az emberekhez a komolyzenét, s megmutassuk, igen is van igény az értékes tartalomra.

– Ez a számok világában is mérhető?

– Igen. Például a műsor hatására 14%-kal nőtt a zeneiskolákba jelentkezők száma. Egyértelmű, hogy ez a nagy változás ennek a műsornak köszönhető. Megdőlt az a tévhit a fiatalok fejében, miszerint; „oh, a klasszikus zenészek, azért mennek el zenélni, mert nincs jobb dolguk”. Boros Misi fantasztikus kisfiú, csodálatos zenei érzéssel, tehetséggel, szorgalommal megáldva. Nem véletlenül hangsúlyozta azt az egyik mentora, Bogányi Gergely, hogy hiába van

valakinek tehetsége, ha nincs meg a szorgalma, avagy nem eléggé széles látókörű, nem köti össze a különböző művészeti ágakat, akkor az még önmagában kevésnek bizonyul. Fontos megmutatnunk, hogy szorgalmas tehetségeink, s klasszikus zenészeink „nem a futottak még kategóriája”, hanem egytől egyig a példaképeink.

– A külföldi licenszekre rátérve, melyek azok a feltételek, adott esetben elvárások, korlátozások, amelyek mentén kialakulhat a külföldi partnerekkel – televízió-társaságokkal – történő együttműködés? Milyen országokkal állnak kapcsolatban?

– Mint említettem, mi kimunkáltunk egy igen kötött formátum kézikönyvet, amihez képest azért nem nagyon lehet eltérni. Hatszáz oldalon keresztül írásban rögzítve van többek közt az; hogy a műsornak hogyan kell kinéznie, milyen típusú castingot kell végezni, hogyan kell a kameráknak mozogni, hová kell a gyerekeknek állnia. Négy év alatt létrehoztunk egy nagyon komoly knowhow-t, amelyet a lehető leginkább szeretnénk megtartani. Amiben sokat engedünk, az a zeneművek jegyzéke, hiszen vannak olyan országok, ahol az európai instrumentumok mellett továbbiak is szerepelnek, mint például Thaiföldön, vagy Kínában. Nagyon sok csodálatos népi hangszerrel rendelkeznek. Ezekben az országokban kibővítjük a hangszerlistát, illetve a zsűrinél is engedünk egy kicsit nagyobb „lazaságot”. Például Amerikában olyan popzenésszel készülünk, aki nagyon jól játszik valamilyen instrumentumon. Természetesen nagyon figyelünk arra, hogy ez a műsor annak maradjon meg, ami a lényege; kiemelkedjen a többi közül. Többen próbálták már megvenni, többek közt Elton Johns cége a Rocket Pictures. Velük például azért nem tudtunk megegyezni, mert abból a bizonyos három pontból, azaz:

- 1. Háttérszervezetként nonprofit alapítvány szükséges.
- 2. Kiemelten fontos az utógondozás, azaz nem engedjük el a gyerekek kezét.
- 3. Az utolsó körig a szakmai zsűri döntsön a továbbjutókról. Emellett persze lehet egy közönségdíjas is, de csak a zsűri értékelte nyertesek mellett, – nem engedünk, nem engedtünk.

Mivel bizonyos pontokon szeretnénk túlmutatni azokon a tehetségkutató versenyeken, melyek a televízióba kerülnek, így nehezebb is az értékesítés. Amikor megkeresi az ember az ITV-t – mely a világon az egyik legnagyobb televíziós-társaság –, akkor elég nehezen „viselik el”, hogy jön valaki Kelet-

Európából, és elmondja, hogy ezt csak így módon lehet. Természetesen a partnerek javasolhatnak módosításokat, de az eredeti elképzelés keretei között kell maradnunk.

– Mivel így a módosítások gyakran elsősorban a hely-országspecifikusságra irányulnak, ebből adódóan milyen jellegű megoldandó helyzeteket, konfliktusokat tapasztalt a gyakorlatban?

– Én reklámközgazdász vagyok, reklámmarketinget tanultam. Az első nagy felkérésem egy bevásárlóközpont megnyitója volt. Az osztrák tulajdonos akkoriban mindenáron azt szeretne volna, hogy vámosok legyenek a kampány szereplői. Húsz évvel ezelőtt – pont akkor Münchenben tanultam, és sokat jártam át a határon – tisztában voltam azzal, hogy nálunk az emberek akkor nem nagyon szerették a vámosokat, mert „szétszedték” az autót, kiszállították az embert, sokat kellett várni az egész procedúra során. Nem tudtam megmagyarázni ezt a megrendelőnek, elkészítettük az ő elképzelése szerint a kampányt, természetesen beleírtuk a szerződésbe, hogy nem vállalunk rá garanciát. Végül aztán a kampányt újra meg kellett csinálni, mert nem működött. Ezért ezután én nem szeretnék hasonló módon ilyen jellegű, merev vázakat felállítani Kínában, vagy az Egyesült Arab Emírátsokban. Például az arab országokban létrehoznánk egy edukációs központot, ahol magyartanárok tanítanának gyerekeket egy applikációs rendszeren keresztül, hogy tudjunk tehetségkutató műsort indítani. Az arab területen két éve nyílt meg az európai zene piaca, úgyhogy még sok munka vár ránk. Fantasztikus mennyi mindenre képes az applikáció, vagyis maga a technika. Robotcasting Kínában, ahol „csupán” negyvennyolc millió – öt magyarországnyi – zongorista él. Elképesztő számok vannak Kínában. Technikailag ügyesek, mivel azonban nem ismerik az európai művek zenetörténeti hátterét, így az érzelmi világ megjelenítése ezeknek a műveknek náluk nehézségekbe ütközik.

– Mik a távlati tervek, álmai?

– Jövőre tervezünk Visegrádi Virtuózokat, melyben már több ország virtuózai fognak versenyezni. Ez már „demója” lesz az EuroVirtuózoknak, és a WorldVirtuózoknak, melyeknek formátumát már levédettük. Igen... milyen szép lenne, ha sok ország virtuóza, egymással is versenyezhetne. Ezt eddig egyik tehetségkutató verseny sem tudta a nyelvek miatt megcsinálni, de hát a klasszikus zene ilyen értelemben nem nyelvhez kötött. Pontosabban a zene nyelve, a zenei nyelv mindenki számára érthető. Az igazi nagy projekt

számunkra az EuroVirtuózok is csak akkor tud megvalósulni, mikor már több országnak is megvannak a maguk nyertesei. A kivitelezéshez körülbelül nyolctíz év szükséges, hiszen, legalább 10 országban el kell indulnunk. Jelenleg három országgal van szerződésünk, az ottani műsorok televíziós struktúráiba is majd csak két év múlva kerülünk be. Londenal, Kínával komoly szerződésben állunk, Amerikával folynak a tárgyalások.

Peller Mariann

III.

TAPASZTALATAIM, VÉGSŐ KONKLÚZIÓ

A Virtuózoknál dominálónan tehát „zenenézők” vagyunk, hogy azután zenehallgatókká, zeneértőkké váljunk, esetleg a zenészhivatáshoz, léthez is kedvet kapjunk. Befejezésül még egyszer megerősítjük, hogy a „zenenéző” nem képzavar. Ehhez igazolásul és segítségül hívom Dieter Schnebel „Látás és/vagy hallás” .... tanulmányát, amelyben összefoglalva a zene vonatkozásában az ott leírtakat röviden idézem is, miközben előljáróban megjegyzem, hogy a Virtuózok látványvilága csak erősíti a zenehallgatás közbeni élményt, és ezzel főleg a zene megszerettetésére, megismerésére, annak szórakoztatva történő első lépcsőinek megtételéhez segít hozzá.

A Virtuózok 2018. évi kategória-győztesei: Ninh Duc Hoang Long, Beke Márk (abszolút győztes is) és Balázs-Piri Soma

[Beke Márk a Virtuózok 2018 abszolút](#) (MédiaKlikk)
[Virtuózok 2018 – Döntő \(MédiaKlikk\)](#)

Dieter Schnebel „Látás és/vagy hallás” című tanulmányában² így ír; „már jó ideje elárasztják azok az előadások (az embereket), amelyekben a látvány önállósul, sőt uralkodóvá válik.” Majd gondolatsorát ekképpen folytatja; „Következetesebb dolog lenne, ha nem követnének el erőszakot azáltal, hogy bizonyos műfajhoz tartozó, meglévő műveket más műfajba transzformálnak, hanem rögtön az új művészeti formának megfelelő darabokat alkotnának, ahogy ezt már néhány jelentős művész meg is tette. A zeneszerzők számára is gyümölcsözőbb lenne, ha... rábíznák egy tehetséges rendezőre vagy díszlettervezőre, hogy ő vigye sikerre a darabot”. Ekkor viszont igaz, hogy erre az „új művészeti formára” már nem mondható el, hogy klasszikus.

Továbbá megjegyzi, hogy „A posztmodern képimádat, illetve a látás ilyen kultusza láttán inkább egy csöndes és homályos színházra vágyunk, ahol mind a hangzás, mind a látvány tekintetében kevés dolog történik, azért, hogy az optikai és az akusztikus elem magához térjen, és megfelelő viszonyba kerüljön egymással – hogy tehát a két (mesterségesen és erőszakosan – E-B K)

---

² Dieter Schnebel „Látás és/vagy hallás”, A zenei hallás, Szöveggyűjtemény, Szerkesztette: Fülöp József, Károli Gáspár Református Egyetem, L' Harmattan Kiadó, Budapest, 2014, 156-160old.

elválasztott, a látás és a hallás újra egyesüljön.” – lírai óhajával zárja a szerző sorait.

E televíziós műsorban a látás és hallás szervesen egész, patikamérlegesen kiadagolt, egymást támogató aránya adja a magas színvonalú szórakoztatást, zenei ismertetést, zenei és zenére nevelést; egyszóval minden sikerének a titkát.